

Öğretmen Adaylarının Sosyoekonomik Düzeyleri ile LYS Puanları İlişkisinin İncelenmesi

*

Observation of Relationship between Teacher Candidates' Socioeconomic Levels and LYS
Scores

Emre Toprak* - Almıla Elif Selçuklu**

Özet

Öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeylerinin lisans programı, öğretim programı ve üniversiteye gelinen bölge, değişkenlerine göre incelendiği bu çalışmada, betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2011-2012 eğitim öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde farklı lisans programlarında öğrenim görmekte olan 202'si erkek (%32) ve 434'ü kız (%68) toplam 636 birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından hazırlanan "Sosyoekonomik Düzey Belirleme Anketi" kullanılmış olup, veri toplama aracı ile, sosyoekonomik düzeyin göstergesi olarak kabul edilen birtakım araçlara sahip olma durumu 1-0 (Var-Yok) şeklinde puanlanmış ve toplam puan üzerinden istatistiksel analizler yapılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde t-testi, ANOVA ve korelasyon istatistiksel yöntemlerinden faydalanılmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeylerinin araştırma kapsamına alınan tüm değişkenlerine göre istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada öğretmen adaylarının akademik başarılarının göstergesi olarak kabul edilen LYS puanları ile Sosyoekonomik Düzey Belirleme Anketinden aldıkları puanlar arasındaki ilişki incelenmiş ve düşük düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyoekonomik düzey, LYS puanları, öğretmen adayları.

Abstract

Degree program in socioeconomic levels of teacher candidates', curriculum and the university reached the region, according to the variables examined in this study, the descriptive survey method was used. The study group of Erciyes University Faculty of Education in 2011-2012 academic year, 202 men who have been studying the different degree programs (32%) and 434 girls (68%) are the total 636 first-year students. Prepared by the researchers to collect data "Socioeconomic Level Assessment Survey" is used, the data collection tool, as an indicator of socioeconomic status are considered to have some tools 1-0 (Yes-No) statistical analyzes were carried out in the form of points scored and total. Analysis of the data obtained from the t-test, ANOVA and correlation, statistical methods are used. All variables included in the study, according to research teachers candidates' socioeconomic levels statistically, significant difference was detected in the level of 05. Also accepted as an indicator of the student teachers' academic achievement LYS scores and scores of the Socioeconomic Level Assessment Survey relationship were examined and were found to be low.

Keywords: Socioeconomic level, LYS scores, teacher candidates

* Erciyes Üniversitesi

** Erciyes Üniversitesi

I. GİRİŞ

İnsanlar doğumdan itibaren ailesi ve diğer insanlar tarafından oluşturulan sosyal bir çevrenin içinde yetişirler. Bireyin karşılaştığı ilk sosyal çevre ailesidir. Aile, normal şartlarda, insanların karşılaştığı ilk sosyal gruptur (Eroğlu, 2000). Aile, toplumsal hiyerarşideki konumu ve sosyoekonomik düzeyinin etkisiyle bireylerin elde edeceği hayat şansı ve avantajları açısından, birey için önemli sonuçlar yaratabilecek sosyal bir kurumdur (Eroğlu, 2000). Aileden gelen avantajlar veya dezavantajlarla oluşmaya başlayan sosyoekonomik konum, çoğu zaman bireylerin ihtiyaçlarını, hedeflerini, eğitimlerini ve yaşam kalitelerini belirler. Bireylerin sosyal hiyerarşi içindeki konumları/pozisyonları onların sosyoekonomik statüleri olarak tanımlanabilir (Kalaycıoğlu vd., 2010).

Bireyler yaşam boyunca temel ihtiyaçlarını karşılamamanın yanında kendilerine maddi ve manevi birçok hedef belirler. Başarı duygusu bireyleri hedeflerine karşı güdüleyen duygular arasında yer alır. Wolman (1973) başarıyı, istenilen sonuca ulaşma yönünde bir ilerleme olarak tanımlar (Akt: Erdoğan, Kenarlı, 2008). Türk eğitim sisteminde yüksek öğretimi bitiren bir birey için yaşamın ortalama 15 ya da 16 yılı okulda geçmektedir. Bu süreç içerisinde birçok birey için yaşamın ana hedefi okulda başarı göstermek olmaktadır. Okulda, derslerde geliştirilen ve öğretmenlerce takdir edilen notlar, test puanları ya da her ikisi ile belirlenen beceriler veya kazanılan bilgilerin ifadesi olan başarı, akademik başarı olarak tanımlanır (Carter ve Good, 1973; Akt: Erdoğan, Kenarlı, 2008). Başarı ile ilgili yapılan ilk çalışmalarda araştırmacılar, okul ve öğretmen kalitesine odaklanmıştır ancak; günümüzde başarının okul ve öğretmen kalitesinden çok, öğrencinin aile geçmişi ve diğer özelliklerinden etkilendiği birçok araştırma tarafından desteklenmektedir (Heyneman ve Loxley, 1983).

Literatürde eğitimle ilgili birçok araştırma “aynı eğitim ortamlarında ve aynı araç gereçler ile eğitim gören bireylerin, sağlanan eğitimden niçin farklı faydalar elde ettiği ve farklı başarılar gösterdiği” sorusu

üzerine kurulmuştur. Bu soruya yanıt bulmak amacıyla akademik başarı, literatürde zeka türleri, cinsiyet, sınav kaygısı, psikolojik sıkıntılar, sınıf düzeni, öğretim teknikleri ve sosyal destek gibi birçok faktörle ilişkilendirilerek araştırılmıştır (Erdoğan, M. Y. ve Kenarlı, Ö., 2008; Bahar, H. H., Özen, Y. ve Gülaçtı, F., 2009; Yıldırım, İ., 2000; Chall, J. S., 2000; Lopez, E., Ehly, S. ve Vazquez, E. G., 2002). Tüm bu faktörlerin yanı sıra sosyal normlar, yaşamın tüm koşullarını belirler (Morgan, 2011). Bu nedenle akademik başarı kavramını etkileyen en önemli faktörlerden birinin bireyin sahip olduğu aile ve sosyoekonomik düzey olduğu söylenebilir.

Literatürde akademik başarının değişkenleri ile ilgili ilk denilebilecek nitelikteki çalışmalar Heyneman ve Loxley tarafından yapılmıştır. 1970’li yıllarda başladıkları ilk araştırmalarında sosyoekonomik açıdan gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerin okullaşma oranları ve bu ülkelerin okullarındaki başarı üretimi açısından incelemeler yapmışlardır. 1980’lerin başlarında ulusal ekonomik kalkınma koşulları ile ailelerin sosyoekonomik düzeyi ve okullardaki akademik başarı arasında anlamlı ilişki olduğunu savunmuşlardır (Baker, Goesling ve Letendre, 2002).

Duncan, Featherman ve Duncan (1992) profesyonel iş hayatında, büro çalışanları ve el işçileri, ticaret ile uğraşanlar ve dükkân sahipleri olmak üzere üç grup üzerinde araştırma yapmış ve yüksek sosyoekonomik altyapısı olan çocukların, düşük sosyoekonomik statüden gelen akranlarından önemli ölçüde yüksek performans sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır.

Adepoju (1996), araştırmasında düşük sosyoekonomik düzeyle ilişkilendirdiği yetersiz beslenmenin çocukların okul aktivitelerinde etkili olduğu sonucuna varmıştır. Araştırmacı dengeli ve sağlıklı beslenmenin beyni etkilediğini, ayrıca yetersiz beslenen çocukların sınıfta sürekli yiyecekler hakkında düşündüğünü ileri sürmüştür. Bu durumun çocukların ders motivasyonunu etkilediğini ve motive olamamanın başarısızlığı getirdiğini belirtmiştir. Böylece Adepoju (1996)

araştırmasında düşük sosyoekonomik düzeyden gelen çocukların neden düşük akademik performansla sahip olduklarının sebeplerinden birine açıklık getirmektedir.

Yine Türkiye’de yapılan pek çok araştırma da sosyoekonomik düzey ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi farklı yönleriyle ortaya koymuştur. Sarılar (1990), yaptığı tez çalışmasında eğitim düzeyi düşük ailelerin çocuklarına akademik konularda yeterince yardımcı olmadığını ve ailenin eğitim düzeyi düştükçe öğretmen ile iletişimin azaldığını belirtmiştir.

Koç, Avşaroğlu ve Sezer (2004)in, öğrencilerin akademik başarıları ile problem alanları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında, öğrencilerin aileleriyle ilgili başarıyı etkileyen önemli faktörler arasında; baba ve annenin öğrenim durumu, ailenin ortalama aylık geliri, annenin çalışması, anne ve babanın birbirleri ile geçimleri, aile ile öğrenci arasındaki ilişkilerin durumu yer aldığını belirtmişlerdir. Araştırmada, Başarı ortalaması ve aile ile ilgili problemler arasında ters yönde manidar düzeyde ilişki saptamışlardır. Aile ile ilgili problem alanı ile akademik ve mesleki problem alanı arasında orta düzeyde 0,22 gibi bir ilişki bulunmuştur.

Polat (2008), yükseköğretim öğrencilerinin sosyoekonomik değişkenlerinin akademik başarıları ile ilişkisini incelediği tez çalışmasında fen, sağlık ve sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğrenciler arasında alanlar arası karşılaştırma yapmış, sosyal bilimlerde okuyan öğrencilerin ailelerinin sosyoekonomik düzeylerinin diğer bölümlere göre daha düşük olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Ayrıca sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerin anne babalarının diğer alanlara göre daha çok oranda yüksek lisans ve doktora mezunu olduklarını belirlemiştir. Araştırmada, belirlenen üç alanda da okuyan öğrencilerin bölüm giriş puanı ile babalarının eğitim durumu, ailenin ortalama aylık geliri, mezun oldukları lise türü, sınava girmeden önce alınan eğitim desteği, okuyan kardeş sayısı değişkenlerinin etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Ekinci (2011)'nin yükseköğretimden yararlanan öğrencilerin bazı sosyoekonomik özelliklerinin (aile geliri, anne babanın eğitim durumu, yerleşim yeri) dağılımı ile Türkiye'deki nüfusun aynı özelliklerinin dağılımını karşılaştırdığı çalışmada gelir durumunun üniversite ya da program tercihlerinde etkili olduğu belirtilmiştir. Örneğin, Eczacılık Fakültelerindeki öğrencilerin yıllık ortalama aile geliri 32.396 TL iken, bu miktar Eğitim Fakültelerindeki öğrenciler için 15.508 TL'ye düşmektedir. Ailelerin eğitim durumlarına da bakılmış, Türkiye genelinde, 25-64 yaş nüfusunun %61'inin ilkokul ve daha alt düzeyde bir öğrenim durumuna, %10,8'nin yükseköğretim düzeyinde öğrenim durumuna sahip olduğu belirtilmiş, çıkan sonuçlarda anne ve baba eğitim düzeyi hem birlikte hem de ayrı olarak ele alınmış ve anne babanın eğitim düzeyi yükseldikçe onların çocuklarının yüksek öğretimden yararlanma oranının arttığı sonucuna varılmıştır.

Arslantaş, Özkan ve Külekçi (2012)'nin Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rifat Eğitim Fakültesi birinci sınıfında öğretim gören 333 öğrencinin dönem sonu başarı ortalamaları ile aile gelir düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi, ailenin yaşadığı yer ve nüfusu, öğrencinin mezun olduğu lise türü, dershaneye gitme durumu, üniversiteyi kaçınıcı yılda kazandığı ve lise bitirme derecesi değişkenleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında, aile gelir düzeyi 999 TL ve altında olan öğrencilerin aile gelir düzeyi 1000 TL ve üzeri olan öğrencilere göre düşük akademik başarı gösterdikleri, il merkezinde ikamet eden öğrencilerin akademik başarı puan ortalamalarının ilçe merkezi ve köy-kasabadan gelen öğrencilerden daha yüksek olduğu, ayrıca akademik başarı ile baba eğitim durumu arasında anlamlı bir fark bulunduğu, baba eğitim durumu üniversite olan öğrencilerin baba eğitim durumu ilkokul mezunu olan öğrencilere göre daha yüksek akademik başarı ortalamasına sahip olduğu sonucuna varmışlardır.

Eğitim sistemi içerisinde geçirilen 15-16 yılın, ortalama 12 yılı Eğitim Fakültelerinden mezun öğretmenlerin öncülüğünde sürmektedir. Bu nedenle Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının

akademik başarılarının hangi değişkenlere göre değiştiğinin incelenmesi diğer fakülterle göre daha çok önem kazanmaktadır. Eğitim Fakültelerinde okuyan öğretmen adaylarının başarılarının veya başarısızlıklarının altında yatan faktörler ne kadar iyi tespit edilirse Fakültelerde başarıyı arttırmak için uygulanabilecek önlemler de o derece isabetli olacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeylerini incelemek, sosyoekonomik düzeylerinin farklı değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek, sosyoekonomik düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırmada bu amaca ulaşmak için, belirlenen alt problemlere yanıt aranacaktır:

1- Öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri öğrenim gördükleri lisans programlarına göre farklılaşmakta mıdır?

2- Öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri öğrenim gördükleri öğretim programlarına göre farklılaşmakta mıdır?

3- Öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri üniversiteye geldikleri bölgelere göre farklılaşmakta mıdır?

4- Öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri ile akademik başarıları arasında ilişki var mıdır?

II. YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sosyoekonomik düzeylerini ve bununla akademik başarıları arasındaki ilişkinin mevcut durumunu ortaya koymaya yönelik olarak tarama modeliyle yapılmış bir çalışmadır.

Araştırmada akademik başarı olarak öğretmen adaylarının LYS puanları kabul edilmiştir. Öğretmen adaylarının LYS puanları ile Sosyoekonomik Düzey Belirleme Anketinden aldıkları toplam puan arasındaki ilişki, sosyoekonomik düzeyin akademik başarı üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır.

Çalışma Grubu

Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde, 2011-2012 eğitim öğretim yılında 1. sınıfta öğrenim görmekte olan, 202'si erkek (%32), 434'ü kız (%68) olmak üzere toplam 636 öğrenci bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sosyoekonomik düzeylerini ve bununla akademik başarıları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla öğrencilerin lisans programına girerken aldıkları LYS puanları ile araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 1-0 (Var-Yok) şeklinde puanlanan Sosyoekonomik Düzey Belirleme Anketi kullanılmıştır. Ankette öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular ile sosyoekonomik düzeylerini belirlemeye yönelik 1-0 (Var-Yok) soru formatına göre hazırlanmış sorular bulunmaktadır. Burada öğrencilere, araştırmada sosyoekonomik düzeyin göstergesi olarak kabul edilen birtakım araçlara sahip olup olmama durumunu gösteren sorular sorulmuştur. Anketten alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan ise 10'dur. Anketten alınan puanın yüksek olması, öğretmen adayının sosyoekonomik düzeyin yüksek olduğunu göstermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde t-testi, ANOVA ve korelasyon istatistikî yöntemleri kullanılmıştır. t-testi ve ANOVA yöntemleri ile değişkenlere yönelik farklılaşma incelenmiş, LYS puanları ile anketten alınan toplam puan arasında ise korelasyon hesaplaması yapılmıştır.

III. BULGULAR

Tablo 1: Öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeylerinin öğretim programlarına göre farklılaşmasına ilişkin t testi sonuçları

Öğretim Programı	N	X	Std. Sapma	t	p
------------------	---	---	------------	---	---

Normal Öğretim	358	7,24	2,20	-2,878	0,004*
İkinci Öğretim	278	7,73	2,10		

Tablo 1 incelendiğinde normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının ortalamasının 7,23, ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının ortalamasının ise 7,73 olduğu görülmektedir. Grupların puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla hesaplanan t değeri ($t=-2,878$, $p<,05$) grupların puan ortalamaları arasındaki farkın ,05 düzeyinde anlamı olduğunu ifade etmektedir. Bu bulguya göre normal öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri, ikinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeylerinden anlamlı düzeyde düşüktür.

Tablo 2: Öğretmen adaylarının lisans programlarına göre SED puanlarına ilişkin n, \bar{x} , ss değerleri

Lisans Programı	N	\bar{X}	Std. Sapma
Sınıf Öğretmenliği	55	6,87	2,28
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	102	6,62	2,35
Fen Bilgisi Öğretmenliği	77	7,95	1,88
Matematik Öğretmenliği	75	8,39	1,74
Türkçe Öğretmenliği	113	6,81	2,44
İngilizce Öğretmenliği	52	8,37	1,53
Almanca Öğretmenliği	23	8,00	1,73
DKAB Öğretmenliği	47	6,83	1,94
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	92	8,00	1,83

Tablo 2 incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının 8,39 ile Matematik Öğretmenliği programında okuyan öğretmen adaylarına ait olduğu, bunları sırasıyla 8,37 ortalama ile İngilizce Öğretmenliği, 8,00 ortalama ile Rehberlik Psikolojik Danışmanlık ve Almanca Öğretmenliği, 7,95 ortalama ile Fen Bilgisi Öğretmenliği, 6,87 ortalama ile Sınıf

Öğretmenliği, 6,83 ortalama ile DKAB Öğretmenliği, 6,81 ortalama ile Türkçe Öğretmenliği ve 6,62 ortalama ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında okuyan öğretmen adaylarının izlediği görülmektedir.

Öğretmen adaylarının okudukları lisans programına göre sosyoekonomik düzeylerinin farklılaşmasına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 2.1’de verilmiştir.

Tablo 2.1: Öğretmen adaylarının lisans programlarına göre sosyoekonomik düzeylerine ilişkin varyans analizi sonuçları

Lisans Programı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar Arası	316,015	8	39,50	9,299	,000
Grup İçi	2663,570	627	4,248		
Toplam	2979,585	635			

Tablo 2.1. incelendiğinde hesaplanan F değeri ($F= 9,29$, $p<.05$), gruplar arasında ,05 düzeyinde anlamlı bir farkın olduğunu ifade etmektedir. Grupların puan ortalamaları arasındaki farkın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçları Tablo 2.2’de verilmiştir.

Tablo 2.2: Öğretmen adaylarının lisans programlarına göre SED puan ortalamalarına ilişkin TUKEY testi sonuçları

(I) Lisans Programı	(J) Lisans Programı	Ortalama r Arası Fark (I- J)	P
Sınıf Öğretmenliği	Matematik Öğretmenliği	-1,51*	,001
	İngilizce Öğretmenliği	-1,49*	,006
	Rehberlik ve Psikolojik	-1,13*	,037
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Fen Bilgisi Öğretmenliği	-1,33*	,001
	Matematik Öğretmenliği	-1,77*	,000
	İngilizce Öğretmenliği	-1,75*	,000
	Rehberlik ve Psikolojik	-1,38*	,000
Fen Bilgisi Öğretmenliği	Türkçe Öğretmenliği	1,13*	,007
Matematik Öğretmenliği	Türkçe Öğretmenliği	1,57*	,000

	DKAB	1,56*	,002
Türkçe Öğretmenliği	İngilizce Öğretmenliği	-1,55*	,000
	Rehberlik ve Psikolojik	-1,19*	,002
İngilizce Öğretmenliği	DKAB	1,54*	,007
DKAB	Rehberlik ve Psikolojik	-1,17*	,043

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri lisans programı açısından puan ortalamaları arasındaki fark incelendiğinde, Sınıf Öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adayları ile Matematik Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programlarında öğrenim gören öğretmen adayları arasında, Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adayları ile Fen Bilgisi Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programlarında öğrenim gören öğretmen adayları arasında, Fen Bilgisi Öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adayları ile Türkçe Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adayları arasında, Matematik Öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adayları ile Türkçe Öğretmenliği ve DKAB Öğretmenliği lisans programlarında öğrenim gören öğretmen adayları arasında, Türkçe Öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adayları ile İngilizce Öğretmenliği ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programlarında öğrenim gören öğretmen adayları arasında, İngilizce Öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adayları ile DKAB Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adayları arasında, DKAB Öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adayları ile Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programında öğrenim gören öğretmen adayları arasında ,05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşmanın olduğu, Tablo 2.2’de görülmektedir.

Bu bulguya göre Sınıf Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri Matematik Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının

sosyoekonomik düzeylerinden, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri Fen Bilgisi Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeylerinden, Türkçe Öğretmenliği lisans programında okuyan öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri İngilizce Öğretmenliği ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeylerinden, DKAB öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık lisans programında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyinden anlamlı düzeyde düşüktür. Bununla birlikte Fen Bilgisi Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri Türkçe Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeylerinden, Matematik Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri Türkçe Öğretmenliği ve DKAB Öğretmenliği lisans programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeylerinden, İngilizce Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri DKAB Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyinden anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 3: Öğretmen adaylarının geldikleri bölgelere göre SED puanlarına ilişkin n, x ve ss. değerleri

Bölge	N	X	Std. Sapma
Akdeniz Bölgesi	97	7,08	2,25
Doğu Anadolu Bölgesi	26	5,31	1,93
Ege Bölgesi	16	6,88	1,67
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	29	6,07	2,49

İç Anadolu Bölgesi	420	7,79	2,01
Karadeniz Bölgesi	27	7,22	2,39
Marmara Bölgesi	21	7,81	2,14
Toplam	636	7,45	2,17

Tablo 3 incelendiğinde en yüksek puan ortalamasının 7,81 ile Marmara Bölgesinden gelen öğretmen adaylarına ait olduğu, bunları sırasıyla 7,79 ortalama ile İç Anadolu Bölgesinden gelen, 7,22 ortalama ile Karadeniz Bölgesinden gelen, 7,08 ortalama ile Akdeniz Bölgesinden gelen, 6,88 ortalama ile Ege Bölgesinden gelen, 6,07 ortalama ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinden gelen ve 5,31 ortalama ile Doğu Anadolu Bölgesinden gelen öğretmen adaylarının izlediği görülmektedir.

Öğretmen adaylarının geldikleri bölgelere göre sosyoekonomik düzeylerinin farklılaşmasına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1: Öğretmen adaylarının geldikleri bölgelere göre sosyoekonomik düzeylerine ilişkin varyans analizi sonuçları

Bölge	KT	sd	KO	F	p
Gruplar Arası	244,475	6	40,746	9,370	,000
Grup İçi	2735,110	629	4,348		
Toplam	2979,585	635			

Tablo 3.1 incelendiğinde hesaplanan F değeri ($F= 9,370$, $p<.05$) gruplar arasında ,05 düzeyinde anlamlı bir farkın olduğunu ifade etmektedir. Grupların puan ortalamaları arasındaki farkın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan TUKEY testi sonuçları Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2: Öğretmen adaylarının geldikleri bölgelere göre SED puan ortalamalarına ilişkin TUKEY testi sonuçları

(I) Yaşanılan Bölge	(J) Yaşanılan Bölge	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	p
Akdeniz Bölgesi	Doğu Anadolu Bölgesi	1,77*	,002
	İç Anadolu Bölgesi	-,70*	,045
Doğu Anadolu Bölgesi	İç Anadolu Bölgesi	-2,48*	,000
	Karadeniz Bölgesi	-1,91*	,015
	Marmara Bölgesi	-2,50*	,001
Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu Bölgesi	-1,72*	,000

Öğretmen adaylarının geldikleri bölgeler açısından puan ortalamaları arasındaki fark incelendiğinde, Akdeniz Bölgesinden gelen öğretmen adayları ile İç Anadolu Bölgesinden gelen öğretmen adayları arasında, Doğu Anadolu Bölgesinden gelen öğretmen adayları ile İç Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi ve Marmara Bölgesinden gelen öğretmen adayları arasında, Güney Doğu Anadolu Bölgesinden gelen öğretmen adayları ile İç Anadolu Bölgesinden gelen öğretmen adayları arasında ,05 düzeyinde anlamlı bir farklılaşmanın olduğu, Tablo 3.2’de görülmektedir.

Bu bulguya göre Akdeniz Bölgesinden gelen öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri İç Anadolu Bölgesinden gelen öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyinden, Doğu Anadolu Bölgesinden gelen öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri İç Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi ve Marmara Bölgesinden gelen öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyinden, Güneydoğu Anadolu Bölgesinden gelen öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri İç Anadolu Bölgesinden gelen öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyinden, anlamlı düzeyde düşüktür. Bununla birlikte Akdeniz Bölgesinden gelen öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri Doğu Anadolu Bölgesinden gelen öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyinden, anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4: Öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri ile akademik başarı arasındaki ilişki sonuçları

Bölüm	SÖP	SBÖ	İSBÖ	FBÖ	İFBÖ
Pearson	0,43	0,61	0,51	0,46	0,53
N	55	49	53	42	35
Bölüm	TÖP	İTÖ	MÖP	İMÖ	İÖP
Pearson	0,55	0,42	0,40	0,30	0,15
N	54	59	25	50	52
Bölüm	RPD	İRP	DKAB	İDKA	AÖP
Pearson	0,23	-0,08	0,50	0,42	0,39
N	34	58	24	23	23

Tablo 4'te öğretmen adaylarının LYS puanları ile sosyoekonomik düzey puanları arasındaki ilişkiye yer verilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde puanlar arasındaki en yüksek ilişkinin 0,61 ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliği birinci öğretim programında öğrenim gören öğretmen adaylarına ait olduğu, bunları sırasıyla 0,55 ile Türkçe Öğretmenliği bölümü birinci öğretim programında, 0,53 ile Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümü ikinci öğretim programında, 0,51 ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümü ikinci öğretim programında, 0,50 ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümü birinci öğretim programında, 0,46 ile Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümü birinci öğretim programında, 0,43 ile Sınıf Öğretmenliği bölümü birinci öğretim programı, 0,42 ile Türkçe Öğretmenliği bölümü ikinci öğretim programı ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümü ikinci öğretim programında, 0,40 ile Matematik Öğretmenliği bölümü birinci öğretim programında, 0,39 ile Almanca Öğretmenliği bölümü birinci öğretim programında, 0,30 ile Matematik Öğretmenliği bölümü ikinci öğretim programında, 0,23 ile Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümü birinci öğretim programında, 0,15 ile İngilizce Öğretmenliği bölümü birinci öğretim programında, -0,08 ile Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümü birinci öğretim programında öğrenim gören öğretmen adaylarının izlediği görülmektedir.

IV. SONUÇ ve TARTIŞMA

Öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri ile LYS puanları arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelendiği bu çalışmada sosyoekonomik düzey, öğretmen adaylarının LYS sürecinde dershaneye gitme veya özel ders alıp almamasına, ailesinin evinde, kendisine ait bir çalışma odasının, çalışma masasının, olup olmamasına, bilgisayar, internet, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi olup olmamasına ve ailelerinin kendilerine ait bir ev ve araba olup olmamasına dayandırılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilere göre ikinci öğretim programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri, birinci öğretim programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek olarak tespit edilmiştir. Birinci öğretim lisans programlarının LYS taban puanlarının, ikinci öğretim lisans programlarının LYS taban puanlarından yüksek olması nedeniyle bu durum, sosyoekonomik düzeyi yüksek aileden gelen öğrencilerin, sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerden gelenlere göre akademik başarılarının yüksek olacağı (Duncan, Featherman ve Duncan 1992; Martini, 1995; Adepoju, 1996; Baker, Goesling ve Letendre, 2002) genel kabulüyle örtüşmemektedir.

Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri lisans programlarına göre sosyoekonomik düzeylerinin durumu incelendiğinde LYS puanlarının sıralamasına paralel bir durum tespit edilmiştir. LYS puanları açısından en yüksek programlar olan Matematik Öğretmenliği ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri de en yüksek seviyede olarak tespit edilmiştir. Bu durum LYS başarısı ile sosyoekonomik düzey arasındaki ilişkinin önemini de ortaya koymaktadır. Araştırmadan elde edilen bu sonuç, Arslantaş, Özkan ve Külekçi (2012)'nin Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rifat Eğitim Fakültesi birinci sınıfında öğretim

gören 333 öğrencinin dönem sonu başarı ortalamaları ile demografik değişkenleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmaları ile paralellik göstermektedir. Ayrıca Polat (2008)'ın, yükseköğretim öğrencilerinin sosyoekonomik değişkenlerinin akademik başarıları ile ilişkisini incelediği tez çalışmasının sonuçlarıyla da örtüşmektedir.

Üniversiteye geline bölgeye göre öğretmen adaylarının sosyoekonomik düzeyleri incelendiğinde sosyoekonomik düzey açısından en yüksek puan ortalamasının Marmara Bölgesinden gelen öğretmen adaylarına, en düşük puan ortalamasının ise Güneydoğu Anadolu Bölgesinden gelen öğretmen adaylarına ait olduğu görülmektedir. Bu durum Türkiye'nin coğrafi bölgelerinin gelişmişlik düzeyiyle de paralellik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının LYS puanları ile sosyoekonomik düzey puanları arasındaki ilişki incelendiğinde, bu değişkenler arasında genel olarak düşük düzeyde ilişki olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuç literatürde yer alan pek çok araştırmayla paralellik gösterirken (Sarılar 1990; Baker, Goesling ve Letendre, 2002; Koç, Avşaroğlu ve Sezer 2004; Heyneman ve Loxley, 2012) bu sonuçlarla örtüşmeyen araştırma bulguları da yer almaktadır.

Yapılacak yeni araştırmalarda evreni temsil edecek daha büyük örneklemelere ulaşılması, nicel verilere paralel olarak mülakatlar yapılarak nitel araştırma yöntemlerinden de faydalanılması, özgün çalışmalarla birlikte farklı sonuçların alınmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Adepoju, A. A. (1996). Sex Difference, Home Background And Pupils' Performance İn English And Mathematics, *Education in the Service of Humanity*, Ibadan: Educational Research and Study Group.
- Arslantaş, H. İ., Özkan, M. ve Külekçi, E. (2012). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Akademik Başarı Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 39/11, 395-407.

- Bahar, H. H., Özen, Y. ve Gülaçtı, F. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Cinsiyet Ve Branşa Göre Akademik Başarı Durumları İle Öğrenme Stillerinin İncelenmesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi 1/ 42, 69- 86.
- Baker, D. P., Goesling, B. & Letendre, G. K. (2002). Socioeconomic Status, School Quality And National Economic Development: A Cross-National Analysis Of The “Heyneman-Loxley Effect” on mathematics and science achievement, Comparative Education Review, 3/46, 291-312.
- Chall, J. S. (2002). The Academic Achievement Challenge: What Really Works İn The Classroom, Educational Psychology, 5/22.
- Duncan, O. D., Featherman, D. L. & Duncan, B. (1992). *Socioeconomic Background and Achievement*, New York: Seminar Press.
- Ekinci, E. (2011). Bazı Sosyoekonomik Etmenlerin Türkiye’de Yükseköğretime Katılım Üzerindeki Etkileri, Eğitim ve Bilim, 160/ 36, 281-296.
- Erdoğan, M. Y. ve Kenarlı, Ö. (2008). Duygusal Zeka İle Akademik Başarı Arasındaki İlişki, Milli Eğitim, 178, 297-310.
- Eroğlu, F. (2000). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Heyneman, S.P. & Loxley, W. A. (1983). The Effect Of Primary- School Quality On Academic Achievement Across Twenty-Nine High And Low-Income Countries, American Journal of Sociology, 6/88, 1162-1194.
- Kalycioğlu, S., Çelik, K., Çelen, Ü. ve Türkyılmaz, S. (2010). Temsili Bir Örneklemde Sosyoekonomik Statü (Ses) Ölçüm Aracı Geliştirilmesi: Ankara Kent Merkezi Örneği, Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, 1/13, 183-220.
- Koç, M., Avşaroğlu, S., Sezer, A. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarıları İle Problem Alanları Arasındaki İlişki, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11. S. 483-498.
- Lopez, E. J., Stewart, E. & Vazquez, E. G. (2002). Acculturation, Social Support And Academic Achievement Of Mexican And Mexican American High School Students: An Exploratory Study, Psychology in the Schools, 3/ 39, 245-257.
- Morgan, T. C. (2011). *Psikolojiye Giriş*. S. Karakaş, R. Eski (Ed.), Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Polat, G. (2008). Sosyoekonomik Değişkenlerin Yüksek Öğretim Öğrencilerinin Akademik Başarısı Üzerindeki Etkisi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

- Sarılar, A. (1990). Ailenin Eğitim Düzeyinin İlkokul Programlarının Uygulanmasına Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, İ. (2000). Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı Ve Sosyal Destek, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18, 167-176.